

באור ובסתר*

מאת צפריה גר

'באור ובסתר', סיפור חייו של זאב ז'בוטינסקי בשני חלקים. גלילה רון פדר מכריזה בהקדמה הקצרה שלה שספרה זה הוא נסיון להביא, בדרך של סיפור עלילה, פרקים מחייו של זאב ז'בוטינסקי. גלילה מוסיפה ומדגישה שבכדי להיות צמודה ל"אמת ההיסטורית" ונאמנה לרוחו המיוחדת של זאב ז'בוטינסקי, השתמשה בעיקר בכתביו וברשימותיו בנאומיו ובסיפוריו, ורק כשהיה הכרח בדבר פנתה למה שכתבו ואמרו עליו אחרים.

לאחר הקריאה בספר אין לנו ספק שגלילה אכן נהגה כך. סיפור עלילתי! אמת היסטורית! אך האם די באלה לספק ילד בישראל? אולי זה ספר שיספק את הקוראים בספרי אניד בליטון למיניהם. אבל, לי שגדלתי על אפוס, על זאב ז'בוטינסקי המנהיג והחולם, לי, שהערצתי את תרגומיו — העורב, חכמת פרס, שקראתי את שמשון, הרומן ההיסטורי שלו ואחר-כך כבר נמשכתי לקרוא את מאמריו ולהתפלא על המעוף והחזון של איש פלאי זה. לי היתה זאת חוויה מוזרה לקרוא את סיפור

* "באור ובסתר". כתבה: גלילה רון פדר, הוצאת אלישר, 1981.

1. רשימת מקורות ארוכה שעליה התבססה המחברת מוגשת לעיון בסוף הספר.

חיו של זאב ז'בוטינסקי בגירסתה של גלילה רון פדר. אף פעם אחת לא נסחפתי ולא נתפסתי בקסמיו של זאב ז'בוטינסקי זה לא היה איש יחיד בדורו. לא הסכמתי עם כל דבריו של הפוליטיקאי זאב ז'בוטינסקי. ברור שכיום יש לנו ראייה רטרוספקטיבית לגבי הרבה דברים שעליהם מסר את נפשו והיא שונה מן הנראה אז, בהתהוותם. אבל במחשבתו ובאמירתו היתה בינה וחכמה, ובהליכותיו היה הדר של בן-מלך.

אף כי בבואו לארץ פקדה אותו הטרגדיה של מנהיג שאיננו מובן ואיננו מקובל ובסופו של דבר סיים את חיו בגולה עני וחסר כל. נדמה לי שספרה של גלילה רון פדר יוסיף להגמדת דמותו. גלילה טיפלה בזאב ז'בוטינסקי כפי שהיא מטפלת בתיאור הנערים החריגים שלה. אכן 'נער חריג' כזה כובש את העברית, כותב בה ויוצר בה בהצלחה שעד היום לא פג טעמה. הנער החריג זכה להקסים את שומעיו באולמות מלאים קהל, אכן הוא איש ששלט ברוסית, באיטלקית ובעברית. עתונאי מוכשר שיכול היה ליהנות מחיי העולם הזה לולא הסתבך בעניין הציוני. אז יש אחיזה בעובדות, אבל אין כאן נאמנות היסטורית, וחסר המשהו המיוחד ה"נשמה היתרה".

"נשמה יתרה!" זה נראה לי העיקר כשאנחנו ניגשים לתאר יחידי סגולה. ראשוני התנועה הציונית, שפרצו דרך, ראויים שיעבירו לדורות הבאים את כל כוחם, קיסמם והזרם.

את כל אלה ביקשתי למצוא בספר 'באור ובסתר' ולא מצאתי.